

LBRIS

We know
books

EDIȚIE ANIVERSARĂ

IOAN-AUREL POP

ROMÂNIA

ARGUMENTE ISTORICE

Cu un cuvânt-înainte al autorului

Fresce de **Costin Petrescu**

Antologie gândită de **Vasile George Dâncu**

Medalion biobibliografic de **Alina Hucai**

Cluj-Napoca, 2025

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE | 15

ARGUMENT LA ARGUMENTE

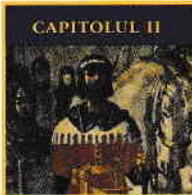
Gânduri despre România Mare | 23

CAPITOLUL I

IDENTITATEA ISTORICĂ A
POPORULUI ROMÂNUnitatea de origine, teritorială, lingvistică,
religioasă și culturală | 29

- 1.1. Originea (stirpea) și teritoriul carpato-dunărean de formare a poporului român în secolele I–IX (*etnogeneza*) | 32
- 1.2. Limba română, idiom neolatin al romanității orientale (*glotogeneza*) | 52
- 1.3. Numele țării (*toponimul*) și cel al locuitorilor acesteia (*etnonimul*) | 64
- 1.4. Creștinismul, o stare de spirit. Religia și biserica | 71
- 1.5. Obiceiuri și tradiții | 75
- 1.6. Cultură și spiritualitate. Rolul cărții și importanța educației | 79
- 1.7. Simboluri naționale: drapelul, stema, imnul de stat, sărbătoarea națională | 99

- I.8. Sensuri, mutații și răscruci semantice în înțelegerea și perceperea valorilor și sentimentelor naționale. *Patrie, patriot, patriotism – Neam, națiune, național, naționalism* | 103
- I.9. Imagologie și comunicare interetnică. Mărturii ale străinilor despre români | 116
- I.10. Ceilalți vlahi, frații daco-românilor: aromânii (macedoromânii), meglenoromânii și istroromânii | 126

O ȚARĂ DE ȚĂRI ROMÂNEȘTI | 131

- II.1. Țara Românească (Valahia Mare sau Valahia de Jos) | 139
- II.2. Oltenia (Țara Litua sau Țara Severinului) | 141
- II.3. Muntenia (Cumania Neagră) | 143
- II.4. Dobrogea (*Scythia Minor*) | 145
- II.5. Transilvania (Țara lui Gelou, Ardealul) | 148
- II.6. Banatul (*Valachia Cisalpina*) | 160
- II.7. Țara Crișurilor (Țările Crișene) | 164
- II.8. Țara Maramureșului | 165
- II.9. Țara Hațegului (*Terra Harszoc*) | 171
- II.10. Țara Făgărașului (Țara Românilor, Țara Oltului) | 176
- II.11. Țara Bârsei | 179
- II.12. Țara Năsăudului | 181
- II.13. Țara Silvaniei (Sălajul) | 182
- II.14. Moldova (Valahia de Sus, „cea dintâi” Țară Românească) | 185
- II.15. Bucovina (Vatra Moldovei, Arboroasa) | 197
- II.16. Basarabia | 202

CAPITOLUL III

SOCIETATEA MEDIEVALĂ ROMÂNEASCĂ

Un mileniu de istorie premergător formării
națiunii moderne (secolele VI–XVI) | 207

CAPITOLUL IV

CONFESIUNE ȘI NAȚIUNE

De la Cruciada târzie (secolul al XIV-lea)
la Reforma religioasă (secolul al XVI-lea) | 239

- IV.1. Luptele duse de principii români pentru
apărarea valorilor creștine europene
în timpul Cruciadei târzii | 241
- IV.2. Reforma și Contrareforma religioasă | 245

CAPITOLUL V

**LUPTA DE EMANCIPARE POLITICĂ ȘI
NAȚIONALĂ A ROMÂNILOR
ÎN EPOCA LUMINILOR**

(secolul al XVIII-lea) | 261

- V.1. Planul religios (Unirea cu Roma) | 268
- V.2. Planul politic (*Supplex Libellus Valachorum*) | 275
- V.3. Planul cultural (*Școala Ardeleană*) | 282
- V.4. Planul social (Răscoala lui Horea) | 290

CAPITOLUL VI

PROIECTUL DE ȚARĂ DIN 1848–1918 | 295

- VI.1. Revoluția de la 1848–1849 | 299
- VI.2. Unirea Principatelor Române (24 ianuarie 1859) | 304

- VI.3. Proclamarea Independenței României
față de Poarta Otomană (9 mai 1877) | 309
- VI.4. *România Întregită*. Marea Unire de la Alba Iulia
din 1 Decembrie 1918 | 312

CAPITOLUL VII

**CENTENARUL MARI UNIRI
(1 DECEMBRIE 2018)**

100 de ani de la Unirea provinciilor
românești cu România | 321

CAPITOLUL VIII

**ROMÂNIA ȘI ROMÂNII
ÎN EUROPA ȘI ÎN LUME | 333**

CAPITOLUL IX

**PRINCIPALELE MINORITĂȚI ETNICE
DE PE TERITORIUL ROMÂNIEI**

Ungurii (maghiarii), secuii, germanii (sașii,
șvabii), sârbii, evreii, romii etc. Experiența
alterității și amprenta multiculturalității | 347

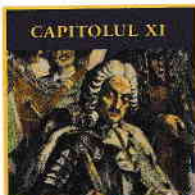
CAPITOLUL X

**PANTEONUL ISTORIC
AL POPORULUI ROMÂN**

Voievozi, domni, regi, eroi, mari lideri, conducători
și faptele lor (secolele XIV–XX) | 367

- X.1. Mircea cel Bătrân | 369
- X.2. Alexandru cel Bun | 375
- X.3. Iancu de Hunedoara | 377
- X.4. Vlad Drăgulea (Dracula) | 385
- X.5. Ștefan cel Mare | 391

- X.6. Radu cel Mare | 398
- X.7. Neagoe Basarab | 400
- X.8. Petru Rareș | 403
- X.9. Radu de la Afumați | 406
- X.10. Ștefan Lăcustă | 407
- X.11. Petru Cercel | 410
- X.12. Mihai Viteazul | 414
- X.13. Constantin Brâncoveanu | 430
- X.14. Vasile Ursu Nicula sau Horea | 434
- X.15. Tudor Vladimirescu | 435
- X.16. Simion Bărnuțiu | 437
- X.17. Andrei Țaguna | 438
- X.18. Mihail Kogălniceanu | 439
- X.19. Nicolae Bălcescu | 440
- X.20. Alexandru Ioan Cuza | 443
- X.21. Ion C. Brătianu | 445
- X.22. Avram Iancu | 446
- X.23. Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen | 451
- X.24. Ferdinand I de Hohenzollern-Sigmaringen | 454
- X.25. Iuliu Maniu | 455
- X.26. Iuliu Hossu | 458

CAPITOLUL XI

**PANTEONUL CULTURAL
AL POPORULUI ROMÂN**

Savanți, cărturari, scriitori, creatori de geniu, personalități
ale vieții culturale și religioase (secolele XV–XX) | 461

- XI.1. Nicolaus Olahus | 463
- XI.2. Constantin Cantacuzino | 467
- XI.3. Dimitrie Cantemir | 468
- XI.4. Ioan Inochentie (Inocențiu) Micu-Klein | 480
- XI.5. Samuil Micu | 484
- XI.6. Gheorghe Șincai | 486

- XI.7. Petru Maior | 487
- XI.8. Ioan Budai-Deleanu | 488
- XI.9. Timotei Cipariu | 489
- XI.10. Titu Maiorescu | 490
- XI.11. Mihai Eminescu | 491
- XI.12. George Coșbuc | 513
- XI.13. Lucian Blaga | 524
- XI.14. Nichita Stănescu | 534

CAPITOLUL XII

**MARI ISTORICI, ACADEMICIENI,
PEDAGOGI ȘI MAGIȘTRI | 537**

- XII.1. George Barițiu | 539
- XII.2. Alexandru D. Xenopol | 540
- XII.3. Nicolae Iorga | 543
- XII.4. Alexandru I. Lapedatu | 553
- XII.5. Ioan Lupaș | 555
- XII.6. Vasile Pârvan | 557
- XII.7. Silviu Dragomir | 560
- XII.8. Gheorghe I. Brătianu | 561
- XII.9. Constantin Daicoviciu | 566
- XII.10. Petre P. Panaitescu | 568
- XII.11. Constantin C. Giurescu | 570
- XII.12. David Prodan | 571
- XII.13. Ștefan Pascu | 577
- XII.14. Camil Mureșanu | 583
- XII.15. Pompiliu Teodor | 584
- XII.16. Nicolae Edroiu | 588

CAPITOLUL XIII

ATENELE ȘTIINȚIFICE ȘI CULTURALE

Alma Mater Napocensis și Academia Română | 591

- XIII.1. Clujul academic. *Alma Mater Napocensis* | 594
- XIII.2. Academia Română, for cultural și științific suprem, păstrător al unității și identității românești | 598
- XIII.3. Discursul de recepție la Academia Română rostit de Acad. Ioan-Aurel Pop în data de 29 mai 2013: „Istoria și semnificația numelor de *român/valah* și *România/Valahia*”, urmat de Răspunsul — „O problemă de maximă însemnătate” — dat de Acad. Dan Berindei, vicepreședinte al Academiei Române | 604

CAPITOLUL XIV

MISIUNEA ȘI DEONTOLOGIA ISTORICULUI

Elemente de teoria și filosofia istoriei | 641

ARGUMENT FINAL

Gânduri despre prezentul și viitorul României | 675

PILONUL I. ISTORIA NAȚIONALĂ ȘI UNIVERSALĂ

Reflecții despre trecut și despre istorie | 677

Nevoia de Istorie națională... sau
de Istorie, pur și simplu | 682

PILONUL II. CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ
ȘI CREAȚIA INTELECTUALĂ

Ofensiva contra cercetării românești | 691

PILONUL III. **ȘCOALA ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL**

O falsă problemă a școlii românești:
noile discipline | 694

PILONUL IV. **LIMBA ROMÂNĂ**

Nevoia românilor de limba română | 700

**ZECE GÂNDURI ALE AUTORULUI
CĂTRE CITITORII SĂI DE ASTĂZI
ȘI DE MĂINE | 709**

Sigle și bibliografie | 715

Medalion biobibliografic IOAN-AUREL POP | 719

Medalion biografic COSTIN PETRESCU | 729

LIBRIS

We know
books

CAPITOLUL I

IDENTITATEA ISTORICĂ A POPORULUI ROMÂN

Unitatea de origine,
teritorială, lingvistică,
religioasă și culturală

„**POPORUL ROMÂN** format, astăzi, din circa 30 de milioane de oameni care locuiesc, în mare majoritate, la nord de Dunăre, este, așa cum era și în Evul Mediu, cel mai numeros popor din sud-estul Europei. El este singurul moștenitor actual al romanității orientale, singurul izolat de marea masă a latinității, singurul popor romanic european a cărui limbă are un superstrat slav, singurul popor romanic de confesiune creștină răsăriteană (de rit bizantin), adică ortodoxă și greco-catolică, singurul popor romanic ale cărui elite au avut, în Evul Mediu, ca limbă de cult, de cancelarie și de cultură slavona, singurul popor romanic european care a trăit izolarea recentă din spatele *Cortinei de Fier* ridicate de regimul comunist. Românii sunt poporul romanic cu istoria cea mai puțin cunoscută în Occident, din cauza relativei lor izolări față de restul popoarelor romanice.” (DRR, pp. 27-28)

„**IDENTITATEA ESTE FELUL DE A FI ȘI DE A SE SIMȚI** împreună al românilor pe temeiul câtorva caracteristici, cum ar fi: *originea (stirpea)*, *teritoriul, limba (vorbirea)*, *cultura (creațiile spirituale și instituțiile adiacente)*, *religia (creștinismul)*, *obiceiurile (tradițiile)* etc.” (IR, p. 16)

„**PENTRU UN OM FĂRĂ EDUCAȚIE ISTORICĂ**, fără pregătirea necesară în domeniul tehnicilor (metodelor descifrării trecutului) și fără cultura istorică vastă indispensabilă, anumite procese istorice, precum romanizarea, geneza etnică și statală, formarea și afirmarea națiunilor etc. sunt procese aproape imposibil de înțeles.” (IR, p. 9)

I.1. Originea (stirpea) și teritoriul carpato-dunărean de formare a poporului român în secolele I–IX (*etnogeneza*)

„**CEL MAI IMPORTANT PROCES ISTORIC** derulat în mileniul I pe teritoriul de astăzi al României și în vecinătate a fost *etnogeneza* (și *glotogeneza*) *românilor*. Început în perioada primelor cuceriri romane ale unor teritorii locuite de traci și daco-geți (secolul I î.Hr.) și încheiat prin secolele VIII–IX, când românii apar menționați în surse străine, procesul a marcat formarea, în regiune, a unicului moștenitor de astăzi al romanității orientale.” (REU, p. 48)

„**POPORUL ROMÂN** s-a format, ca orice popor romanic, din trei elemente etnice principale (cu rol diferit însă în *etnogeneza*): *elementul preroman (autohton, vechi)*, adică *traco-daco-geții*; *elementul cuceritor*, adică *romanii (latinofonii)* și *elementul migrator, mai ales slavii*. Firește, elementul care a dat specificul românilor a fost cel roman, care s-a și impus până la urmă.” (REU, p. 48)

„**TERITORIUL INIȚIAL DE FORMARE** a fost o vastă arie de la Dunărea de Jos, situată, deopotrivă, la nord și la sud de fluviu, peste tot unde cele trei elemente s-au întâlnit și unde s-au creat provincii romane (Moesia, Dacia, Pannonia). După anul 602, odată cu revărsarea slavilor la sud de Dunăre, nucleul central de formare s-a menținut la nord de Dunăre, romanitatea meridională dispersându-se spre zone mai ferite, de deal și de munte, și dând naștere grupurilor românești balcanice. Formarea românilor s-a derulat pe o perioadă îndelungată, începând cu secolele I–II d.Hr. și sfârșind prin secolele VIII–IX, în paralel cu procesul analog al genezei celorlalte popoare romanice. Cu alte cuvinte, românii s-au format ca orice popor romanic. Ceea ce este tulburător se referă nu numai la remarcarea romanității românilor de către străini, ci și la conștiința acestei romanități între românii înșiși (prin unii membri ai elitei

religioase și laice). Astfel, există mărturii care atestă faptul că, în secolele XIV–XVI (înainte de marii cronicari de limbă română), anumiți români știau că se trag de la Roma și se mândreau cu acest lucru.” (IR, pp. 17-18)

„**ETNOGENEZA ROMÂNILOR**, tocmai pentru că românii au fost și sunt cel mai numeros popor din sud–estul Europei, s-a produs pe un spațiu larg, care se întinde pe linia sud–nord, de la Munții Balcani până la Carpații Nordici, și pe linia est–vest, «*de la Nistru pân' la Tisa*» (Mihai Eminescu).” (MMT, p. 5)

„**DURATA STĂPÂNIRII ROMANE** și a romanizării nu este decisivă sub aspectul perpetuării etnice a latinofonilor și a populației romanice pe un anumit teritoriu. Sunt destule exemple de provincii romane situate, deopotrivă, în Apusul și în Răsăritul Imperiului Roman, în care stăpânirea politică romană a avut cam aceeași durată și în care romanizarea s-a petrecut sau nu, iar latinitatea – dacă s-a implantat efectiv – s-a perpetuat sau nu.” (IAM, p. 135)

„**CUNOAȘTEM PROVINCII STĂPÂNITE** pentru un timp mai scurt (mai scurt decât altele), în care trăiesc și astăzi popoare sau populații vorbitoare de limbi neolatine. Există și cazuri de *roire*, de extensiune, din aproape în aproape, a latinității europene în spații mici, adiacente fostelor provincii romane, dar care nu s-au aflat efectiv sub dominație romană. Argumentul duratei stăpânirii nu este hotărâtor, fiindcă el trebuie încadrat într-un complex de factori, judecați concomitent.” (IAM, p. 135)

„**MATERIALUL ARHEOLOGIC** (astăzi, destul de consistent), coroborat cu izvoarele scrise (existente și ele, dar puțin cunoscute, puțin prelucrate sau chiar ignorate), oferă indicii extrem de prețioase despre etnia locuitorilor spațiului nord-dunărean în «mileniul întunecat». Astfel, nu mai există nicio îndoială că la nord de Dunăre, între secolele IV și IX, sunt prezenți romanici și români timpurii alături de alte etnii.” (IAM, p. 135)

„**PRIN CREAREA PROVINCIIILOR ROMANE MOESIA ȘI DACIA**, sigiliul Romei a fost pus pentru eternitate la Dunăre și în Carpați. Trupele romane și coloniștii – aduși prin acțiuni organizate sau veniți de bunăvoie –, administratorii și funcționarii, cu toții latinofoni, i-au întrecut repede în număr pe pușinii localnici rămași, după ce «Dacia fusese secătuită de bărbații» căzuți în lupte. Astfel, procesul de romanizare s-a produs aproape în chip firesc, fără eforturi speciale.” (IRM, p. 8)

„**TOATE CONDIȚIILE NECESARE** erau îndeplinite: colonizarea masivă și organizată, conviețuirea dintre autohtoni și coloniști, superioritatea culturii și civilizației romane față de cele autohtone. Traco-daco-geții construiseră și ei, fără îndoială, o civilizație, dar una de tip rural, cu unele cetăți de pământ și de piatră înălțate pe culmi de dealuri și de munți, fără să practice lucrări edilitare majore și fără să aibă creații scrise în limba lor. Atracția Romei devenise pentru ei ademenitoare și chiar irezistibilă. Astfel, după circa șase generații de trai în Imperiul Roman (circa 101–275 d.Hr.), impunerea limbii latine vulgare (populare) la nord de Dunăre era deplin înfăptuită, ca și a credințelor, obiceiurilor și tradițiilor vehiculate în această limbă.” (IRM, pp. 8-9)

„**ÎN CIUDA AMESTECULUI DE POPULAȚII PREROMANE** (cu predominarea traco-daco-geților) și a caracterului eterogen al coloniștilor, proveniți *ex toto orbe Romano* («din toată lumea romană») – cu predominarea netă a vorbitorilor de latină –, din sinteza creată a ieșit biruitoare latinitatea, așa cum s-a întâmplat în Italia, în Galia (Franța de mai târziu), Hispania etc. Romanii au fost mari cuceritori, dar și mai mari decât cuceritori au fost organizatori, și mai mari decât organizatori au fost legistatori.” (IRM, p. 9)

„**ROMANII** au adus cu sine, în regiunile cucerite, un model superior și ademenitor de viață, o anumită *forma mentis* specifică. Migratorii veniți ulterior – cei mai importanți la noi fiind slavii – nu au făcut decât să dea o nuanță specifică acestei lumi romanice și latine, așa cum germanicii au conferit personalitate distinctă popoarelor romanice occidentale.” (IRM, p. 9)

„DACIA a fost o provincie romană imperială, cu o cultură de tip occidental, latin și nu greco-oriental. Mutarea capitalei Imperiului Roman la Constantinopol (în anul 330), apoi divizarea oficială a Imperiului (în anul 395) și căderea Imperiului Roman de Apus (în anul 476), domnia lui Iustinian (între anii 527–565), cu extensiunea statului său până la Dunăre, au fost cauze importante ale orientării romanicilor de la Dunărea de Jos și Carpați spre *Noua Romă* și spre Imperiul Bizantin.” (HOF, pp. 28-29)

„TRANSILVANIA PROPRIU-ZISĂ, Banatul și Oltenia au fost nucleul provinciei (provinciilor) romane Dacia, zona unde s-a produs cea mai intensă colonizare cu elemente latinofone și, prin urmare, cea mai profundă și mai directă romanizare. Din nucleul acesta transilvan, romanitatea și-a revărsat preaplinul, a iradiat de timpuriu, îndată după retragerea aureliană, spre alte zone, mai ales spre Maramureș și Crișana, dar, treptat, și spre zonele extracarpatiche din Muntenia, Moldova etc.” (CCM, p. 17)

„PRECIZAREA CĂ DACIA a făcut parte din Imperiul Roman timp de 165 de ani este relativă. Nu trebuie argumentat cu un număr fix de ani, fiindcă acesta nu se cunoaște. Se știe astăzi în mod cert că prin pacea din 102, dintre Traian și Decebal, teritoriile întinse din statul dac au intrat în componența Imperiului (probabil cam jumătate din viitoarea provincie!) și că retragerea aureliană nu s-a produs global și instantaneu în 271, ci pe etape, până în 274. Și chiar dacă nu ar fi așa, retragerea ar fi putut avea loc oricând între 271 și 274. În unele regiuni nord-dunărene, stăpânirea oficială a Romei a durat cel puțin 170 de ani. Prin urmare, în loc de a opera atât de categoric, dar de inexact, cu această perioadă fixă de 165 de ani, este mai bine să aproximăm: stăpânirea romană în Dacia nord-dunăreană a durat circa 170 de ani (în sudul Banatului, al Olteniei și al Munteniei, ea a durat mult mai mult!), adică aproape șase generații (socotind o generație la 30 de ani). O asemenea stăpânire efectivă, pe durata a circa cinci-șase generații, a condus, în mod cert, la romanizare și la perpetuarea etnică a romanității, fie și doar sub forma unor *pânze* sau *insule* de populație latinofonă la nord de Dunăre.” (IAM, pp. 134-135)

„ÎN SECOLUL AL XVII-LEA, o seamă de români au ajuns să studieze la școli înalte din Polonia (cronicarii moldoveni), Italia (stolnicul Constantin Cantacuzino) sau Constantinopol (Dimitrie Cantemir), fiind astfel în măsură să aducă noi argumente istorice, arheologice și filologice despre romanitatea românilor, pe care o aveau de dinainte în mințile lor.” (DRR, p. 346)

„PREOCUPĂRILE ISTORICILOR români pentru originea, continuitatea, unitatea și independența națională sunt deplin onorabile și demne de laudă. Se forțează uneori chiar și nota, fiindcă primele anale și cronici păstrate la noi au fost elaborate ca să nu se așeze uitarea peste trecut (adică în scopul cunoașterii), și nu pentru dovedirea *originii comune și a continuității nestrămutate*.” (IAM, pp. 324-325)

„DAR DE CE CANTEMIR ȘI IORGA vorbesc despre *Țara Românească veche și unită*, care «s-a despărțit apoi»? Dimitrie Cantemir, primul savant român modern de talie europeană și cu o conștiință clară de român, vedea o continuitate perfectă de la romani la români și chiar o identitate între romani și români, între Dacia și Țările Române. Românii erau romanii din Dacia trecuți prin secole și ajunși până la 1700. Cantemir nu a fost un «romantic întârziat» (cum a fost, pe ici, pe colo, catalogat Iorga), ci un prevestitor al iluminismului (adică un preiluminist) și nici nu a fost «înflăcărat» în discursul său de lupta politică pentru unitatea națională.” (MMT, p. 9)

„TOȚI ISTORICII ROMÂNI, mari și mici, ar fi greșit, de cele mai multe ori intenționat, pentru a scoate în evidență măreția românilor, a răspunde unor comenzi sociale, a se plia politicului etc. Ce propun criticii acestora? Paradoxal, nu propun, așa cum ar fi normal, căutarea și relevarea adevărului, ci rescrierea relativizantă a istoriei. Ei ar dori ca istoricii români să susțină că românii nu au o origine clară, fiindcă nu sunt nici daci, nici romani, nici daco-romani, nici slavi, dar pot fi cumani, balcanici, amestecuri ciudate și nedefinite etc., că romanizarea și continuitatea

nu au existat, că poporul român nu are un loc geografic precis de formare, că nu a avut nici coeziune și nici identitate.” (PDT, p. 23)

„ALȚII, DIMPOTRIVĂ, EXTRAG DIN ISTORIE doar mărturiile glorioase, cele care ar reprezenta priorități românești absolute în lume, cele care ar evidenția grandoearea noastră ca popor unic și chiar ales. Mulți pornesc în susținerile lor de acest fel de la surse interpretate însă distorsionat. Ei observă toate criticile aduse la adresa destinului românilor, se simt frustrați de cei care combat continuitatea, romanizarea, participarea la cruciadele târzii etc. și oferă explicații care să facă toate aceste critici superflue. Nici ei nu au simțul echilibrului, voind să îndrepte o exagerare cu alta și nu să ajungă la adevăr.” (PDT, p. 24)

„TEORIA PLECĂRII TÂRZII A STRĂMOȘILOR ROMÂNILOR la sudul Dunării și a revenirii lor, după o vreme, de unde plecaseră a fost încercată chiar de unii specialiști în istorie veche și arheologie și a rămas la stadiul de ipoteză. Ea nu este nimic altceva decât o altă variantă a teoriei imigraționiste. De ce *obsesia unității și continuității* să fie mai rea decât *obsesia scoaterii românilor din Transilvania sau de la nord de Dunăre, cu orice preț, înainte de venirea ungarilor, urmată de reimplantarea lor după această venire?*” (IAM, pp. 144-145)

„ROMÂNII S-AU NĂSCUT DIN AMESTECUL MAI MULTOR POPOARE și etnii vechi, în care latinofonii au avut însă rolul principal. De aceea, astăzi, românii sunt un popor romanic, vorbitor de limbă neolatină și moștenitori ai romanității orientale. Mutarea abuzivă a ariei de formare a românilor numai pe malul drept al Dunării nu s-a făcut din inițiativa elitei politice a românilor și nici a savanților români. Tratarea, astăzi, a chestiunii ariei de formare a românilor nu ar mai trebui să depindă de politică, dar ea nu poate fi abandonată, ci trebuie păstrată exclusiv ca problemă științifică.” (IAM, p. 146)

„ISTORICII ROMÂNI nu pot abandona tema pe motiv că ea a fost excesiv politizată de către străini și de către români, sub un regim sau altul.